

PRIEKŠVĀRDS	9
IEVADS	12
1. NODAĻA. PRESKRIPTĪVisma terminoloģija, teorijs un tam radniecīgie jēdziens	24
1. Tickšķīnās pēc pareizības – „jēdzīmītās tīkums”	24
1.1. Valodas pareizības jēdziens	24
1.2. Valodas spēja un „universālā gramatika”	25
1.3. Rūpes par pareizību – komunikatīvās kompetences daļa	27
1.4. Bērnu valodas apguve un pareizības izpratne	28
2. Preskriptīvisms: jēdzienā un terminā izcelesme un definīcija	29
3. Pūrisms – viens no spilgtākajiem preskriptīvisma aspektiem	32
4. Citi ar preskriptīvismu un valodas pareizību saistīti jēdzieni	34
4.1. Norma, normēšana, normatīvs u. c.	34
4.2. Valodas kultūra un valodas kopšana	37
4.3. Valodas plānošana	40
4.4. „Verbālā higiēna”	42
4.5. Politkorektums	43
4.6. Hipertkorekteja	45
5. Preskriptīvisma pretstati	50
5.1. Preskriptīvisms un deskriptīvisms	50
5.2. Preskriptīvisms un antipreskriptīvisms	54
5.3. <i>Prescriptive vs. nonprescriptive</i>	56
6. Preskriptīvisma terminoloģija un pētijumi latviešu valodniecībā: iss ieskats	57
6.1. Terminu līctojums	57

6.2. Daži pētījumi par atticksni pret valodas pareizību Latvijā	61
2. NODAĻA. PRESKRIPTĪVISMA TRĪS GALVENIE VIRZIENI	67
1. Pareizā valoda = pareizais cilvēks? Uz cilvēku orientētais preskriptīvisms	69
1.1. „ <i>Shibboleth</i> ” jēdziens	69
1.2. Sociālā stratifikācija un valodas pareizība: Anglijas piemērs	70
1.3. Latvijas situācijas īpatnības	74
2. Valodas glābšana. Uz valodu orientētais preskriptīvisms	77
2.1. Kāpēc valoda jāglābj?	77
2.2. Valodas pārmaiņas: atlīlināšanās no pagātnes „zelta laikmeta”	80
2.3. Valodas „degradācijas” pierādījums – necenzētā leksika	92
2.4. „Glābšana no glābšanas”: protests pret pārspilēto preskriptīvismu	95
3. „Kļūda, kļūda, kļūda!” Uz kļūdu orientētais preskriptīvisms	97
3.1. Kļūdas jēdziena relativitāte	97
3.2. Kļūdu izmantošana mācību procesā	100
3.3. Kļūdu meklēšanas akcijas jeb „gimalajiešu lāču medības”	104
3.4. Atticksme pret kļūdu stigmatizēšanu	107
3.5. „Populārākā” valodas kļūda Latvijā: <i>kā</i> un <i>kad</i> senomens	108
4. Trīs preskriptīvisma virzienu mijiedarbība	113
3. NODAĻA. VALODAS PAREIZĪBAS „MISIONĀRI” ...	116
1. Valodnieki	118
1.1. Valodnieks = glābējs? Pozitīvais sabiedrības vērtējums	119

1.2. Valodnieks = ienaidnieks? Negatīvais sabiedrības vērtējums	122
1.3. Kādam būtu jābūt valodnickam?	129
2. Pedagozi	131
2.1. Preskriptīvisms, disciplīna un izglītība	131
2.2. Valodas mācīšana deskriptīvisma laikmetā ...	135
3. Grāmatizdevēji	138
3.1. Grāmatu iespiešana – valodas standartizāciju veicinošs faktors	138
3.2. Redaktora unikālā loma	139
4. Autori un tulkotāji	144
4.1. „Valodas meistars” – preskriptīvists	144
4.2. „Valodas meistars” – antipreskriptīvists	146
5. Žurnālisti un citi publiskie runātāji/rakstītāji	148
5.1. Žurnālistu un politiku misija valodnieku un sabiedrības skatījumā	148
5.2. Žurnālista pašcenzūra	151
6. Katrs un visi?	152
6.1. Uzskats par individuālo atbildību	152
6.2. Paradokss aptaujas respondentu atbildēs	153
7. Valodas pareizības sargātāju metaforiskie apzīmējumi	155
7.1. Pozitīvie apzīmējumi	155
7.2. Ironiskie un negatīvie apzīmējumi	156
4. NODAĻA. VALODU KONTAKTI – PRESKRIPTĪVISMU VEICINOŠS OBJEKTĪVS APSTĀKLIS	159
1. Valodu kontakti > pārmaiņas valodā	161
1.1. Pārmaiņas valodas struktūrā	161
1.2. Jauna lingvistiska koda rašanās	164
1.3. Valodas standartizācija	169
1.4. Standartizācija un urbanizācija; Latvijas piemērs	173
1.5. Valodas izušana	181

2. Valodu kontakti > pārmaiņas lingvistiskajā domā un attieksmē	185
2.1. Jauni valodniecības virzieni	185
2.2. Valodas standartizācija: latviešu un citu tautu pieredze	187
2.3. Preskriptīvisma ideju aizgūšana	194
5. NODAĻA. DAŽI SUBJEKTĪVI PRESKRIPTĪVISMU PAVADOŠI PROCESI UN MĪTI	197
1. Valodas mitoloģija: ūss ieskats	198
1.1. Tautas lingvistika un tautas etimoloģija	199
1.2. Daži mīti par preskriptīvismu	200
1.3. Mīti par valodas kvalitāti un pārmaiņām	201
1.4. Mīti par jauno tehnoloģiju ietekmi uz valodu	205
1.5. Mīts par nesaprotramību	207
1.6. Sazvērestības teorijas par valodas apzinātu „degradēšanu”	211
2. Valodas pareizības magiskais spēks	213
2.1. Valodas pareizība un savas grupas vienotības apziņa	213
2.2. Valodas pareizība reliģiskā lietojumā: vēsturiskais aspekts	215
2.3. Labskanība kā preskriptīvisma mērķis	218
3. Valodas nepareizība: humors un protesti	220
3.1. „Komiskais” dialekts pretstatā standarta valodai ..	220
3.2. Uzjautrinošās kļūdas	224
3.3. Kļūdas parodija un pareizības parodija	226
3.4. Valodas „nepareizības” kā eksotika un kā protesti	229
6. NODAĻA. PRESKRIPTĪVISMIS UN NEIECIETĪBA: MĪTI UN PATIESĪBA	231
1. <i>Intolerantia praecriptivismi</i> – preskriptīvisma neiecietība vai neiecietība pret preskriptīvismu?	231

1.1. Kritika par preskriptīvisma šķietamo bezjēdzību	232
1.2. Kritika par preskriptīvisma šķietamo agresiju	234
2. Preskriptīvisms un sociālā neiecietība	236
2.1. Preskriptīvisms – sabiedrības zemāko un/vai neizglītotāko slāgu diskriminācija?	236
2.2. Preskriptīvisms – „piekāšanās pie vārdiem” un būtības neievērošana?	238
3. Preskriptīvisms un etniskā neiecietība	243
3.1. Kāpēc dažas tautas ir vairāk valodcentrālas nekā citas?	244
3.2. Valoda kā identitātes pamats: Latvijas situācija ..	252
3.3. Preskriptīvisms – ksenofobijas un agresijas sublimācija?	267
NOBEIGUMS	278
1. Preskriptīvisma reabilitācijas iezīmes angļiski runājošajā pasaule	278
1.1. Preskriptīvisms kā pētniecības objekts	278
1.2. Valodas pareizības iepratne izglītībā	280
2. Kā izturēties pret preskriptīvismu Latvija un pasaule?	282
TEZES	285
THESES	286
PIELIKUMS	288
BIBLIOGRAFĀJA	290